

Kan et økt fokus på dyrevern forebygge familievold?

En teoretisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (OPPG300)

Politihøgskolen

2013

Kand.nr: 139 og 143

Antall ord: 7543

Sammendrag

Denne oppgaven har sitt utspring i at forfatterne ville vite om det finnes en sammenheng mellom bruk av vold mot dyr og vold mot mennesker. Og videre hvis denne sammenhengen er tilstede, hvordan politiet i så fall kan bruke denne kunnskapen i sitt kriminalitetsforebyggende arbeid opp mot vold i nære relasjoner. Oppgaven er delt opp i to hoveddeler som tar sikte på å svare på disse to problemstillingene. Forskning fra andre land viser at det kan finnes en slik sammenheng. Den kan arte seg slik at barna kopierer den voldelige atferden eller at den voksne bruker vold eller trusler om vold mot dyret som en maktstrategi. Dyremishandling kan også være et tegn på en voldelig atferd som kan utvikle seg hos barnet. Oppgavens første del redegjør for aktuell forskning på dette temaet.

Oppgavens andre del tar for seg tre ulike forebyggende tiltak opp mot denne volden; en spesialisering i form av dyrepoliti, holdningsskapende arbeid, og personorienterte tiltak som settes inn *etter* at dyremishandlingen er avdekket. Det er utfordringer knyttet til de forskjellige tiltakene, som diskuteres i denne delen av oppgaven. I tillegg er politiet avhengig av å samarbeide med andre aktører for at forebyggingen skal bli mest virkningsfull. Aktuelle aktører er dyrevernemnda, barnevern, krisesenter, helsevesen og skole. Politiet er også avhengig av at publikum varsler når de har mistanke om dyremishandling eller familievold.

Mye av kriminalitetsforebyggingen tar sikte på å jobbe for å endre holdninger, enten det er rettet mot enkeltpersoner, risikogrupper eller hele befolkningen. En del forskning peker på at holdningene i henhold til dyrevern ikke er totalt uavhengige av, men også til en viss grad speiler samfunnets holdninger. Å endre holdninger er en kompleks prosess som tar tid. Dette er kanskje hovedutfordringen i politiets kriminalitetsforebyggende arbeid.

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Problemstilling	4
2. Metode	4
3. Dyremishandling	6
3.1 Lov om dyrevelferd.....	6
3.2 Mattilsynet, dyrevernemnda og politiet	7
4. Vold i nære relasjoner	8
5. Sammenhengen mellom vold mot dyr og vold mot mennesker.....	9
5.1 Vold i nære relasjoner	10
5.2 Antisosial og voldelig atferd	11
6. Kriminalitetsforebyggende tiltak	12
6.1 Kunnskapsbasert politiarbeid.....	14
6.1.1 Dyrepoliti	15
6.2 Holdningsskapende arbeid	16
6.3 Når dyremishandling oppdages.....	17
6.3.1 Bekymringssamtale	18
6.3.2 Straff som forebygging	19
Avslutning.....	19
Bibliografi	21
Selvvalgt pensum	22

1. Innledning

Denne oppgaven er skrevet av to personer med ulik innfallsvinkel på hvorfor vi har valgt dette temaet og vi har derfor valgt å dele innledningen i to.

1. Jeg har alltid vært opptatt av å beskytte de svake i samfunnet, de som ikke kan forsvare seg selv. Da jeg leste Nils Christie sin tekst «The ideal victim» fikk jeg større innsikt i årsakene til at dette føles så viktig for meg. Særlig utsatt for overgrep er blant annet barn og dyr, de er helt avhengige av omsorgspersonene sine. I mitt andre studieår opplevde jeg at politifolk generelt vet svært lite om dyr og dyrevelferd. Og min opplevelse var at siden de ikke visste noe særlig, så tok de heller ikke tak i ting. Jeg ble ofte møtt med en holdning om at dyr ikke er politiets oppgave og eldre politifolk trakk på smilebåndet når jeg forsøkte å «tale dyrenes sak». I mine tre uker på hospitering i praksisåret var jeg på et kriesenter. Og det var gjennom en samtale med de som hadde tilhold der at jeg fikk ideen om at det kanskje var en sammenheng mellom utøvelse av vold mot dyr og familievold, også kalt «vold i nære relasjoner». Grunnen til at jeg ville skrive en oppgave om vold mot dyr og vold mot mennesker er den at jeg har lyst til å finne ut mer om hvordan politiet kan forebygge vold mot dyr og vold i nære relasjoner. Hva ville det eventuelt bety at dyrevelferd ble mer prioritert fra politiets side?
2. I mitt andre studieår var jeg på utveksling i det nederlandske politiet. Dyrepolitiet i Nederland ble opprettet høsten 2011, og vi var så heldige å få en dag sammen med dyrepolitiet. Selv om jeg mener dyrevern er viktig, skjønnte jeg ikke hvor viktig før etter å ha snakket med en person som jobbet som dyrepoliti. Hun fortalte at når de kommer inn i et hjem hvor dyr blir mishandlet og neglisjert, er det gjerne mange andre problemer. I flere av tilfellene er allerede andre etater inne i familien med hjelpetiltak, men langt på nær alle. Det kan være en lavere terskel for naboer å varsle til dyrepolitiet, enn å varsle om andre problemer i familien. Det geniale, mente hun, er at dyrepolitiet får en inngang inn i hjemmet og en mulighet til å se de andre problemene og ta tak i dem. Dette trigget meg. Jeg hadde aldri før tenkt på dyrepoliti som viktig for noe annet enn dyrene selv. Men jo mer jeg tenkte på det, jo mer logisk virket det: Eierne som ikke tar vare på dyrene sine eller mishandler dem, vil høyst sannsynlig ha større problemer enn bare det å ta vare på et dyr. Dette var noe jeg ønsket å få mer innsikt i.

Finnes det en kobling mellom vold mot dyr og vold mot mennesker? Hvis et menneske er i stand til å mishandle et dyr, vil det da også være tilbøyelig til å utøve vold mot et menneske? Hva vil et økt fokus rundt dyrevelferd fra politiets side ha å si for tilbøyelighet for vold i samfunnet? Vil et dyrepoliti gi en mulighet for å avdekke mer alvorlige forhold som vold i nære relasjoner? Og på den måten kunne forebygge slik vold? Dette er spørsmål vi stilte oss innledningsvis og som har blitt bakgrunnen for problemstillingen.

Etter at straffelovens § 219 ble endret i 2005 er vold i nære relasjoner blitt satt høyere på dagsorden. Det er derfor naturlig å finne ut hvordan man kan avdekke og forebygge slik kriminalitet.

Utfordringen er at bare en brøkdel av mishandling som utøves innenfor husets fire vegger blir oppdaget og anmeldt, noe som bl.a. fremgår av den første landsdekkende undersøkelsen om vold i parforhold i Norge (Haaland & Clausen, 2005). Det vil derfor være viktig å kunne finne andre innganger for politiet i slike hjem. Når forskning viser en høy forekomst av mishandling av dyr i hjem hvor det utøves vold, er det en mulighet for politiet - med sitt trente blikk for å se etter tegn til kriminalitet - til å komme inn i et hjem og ta tak i andre problemer enn bare dyremishandlingen. Dette vil kunne øke muligheten for å kunne forebygge vold i nære relasjoner.

Betegnelsen familievold har i senere tid blitt erstattet med begrepet vold i nære relasjoner, men i denne oppgaven bruker vi begge begrepene når vi snakker om straffebudet i straffelovens § 219.

1.1 Problemstilling

1. *Finnes det en sammenheng mellom bruk av vold mot dyr og vold mot mennesker?*
2. *Hvilke muligheter og begrensninger kan et økt fokus fra politiets side på dyremishandling gi i forhold til å forebygge vold i nære relasjoner?*

Vår oppgave viste seg fort å bli ganske omfattende. Vi har derfor måttet avgrense mye og har således kommet frem til to problemstillinger. Den første forsøker vi å svare på i den første delen av oppgaven for å få et utgangspunkt og grunnlag for å ta for oss forebyggingsperspektivet.

2. Metode

Vi har valgt å skrive en teoretisk oppgave. Bakgrunnen for dette valget er at koblingen mellom vold mot dyr og vold mot mennesker er lite kjent i Norge, og vi var derfor nødt til å finne ut hva som var skrevet om temaet. Dette er heller ikke blitt skrevet om tidligere via norske undersøkelser, i hvert

fall ikke fra politiets synspunkt. Vi syntes det var spennende å kunne presentere forskning som har potensiale til å øke debatten om og fokus på dyrevern.

Det har vært alt annet enn enkelt å finne pensum til denne oppgaven. Det har blitt skrevet svært lite om politi og dyrevelferd, spesielt om forebyggende arbeid. Vold i nære relasjoner, som det har vært mye fokus på de siste årene, finnes det mye pensum om. Svært lite av dette kan derimot knyttes opp mot bruk av vold mot dyr. For å innhente stoff til denne oppgaven har vi i tillegg til litteratur som står oppført i pensum brukt internett og bibsys. I bibsys har vi brukt søkeord som «dyremishandling», «dyrevelferd» og «vold». Vi fikk god hjelp av ansatte på flere bibliotek til å både søke etter og skaffe relevant pensum. En annen utfordring i tillegg til lite stoff om dyremishandling opp mot vold i nære relasjoner og politiets arbeid har vært at det som har vært relevant for det meste har vært på engelsk. Vi har funnet artikler og forskning på det aktuelle området.

Fordelene ved å skrive en slik teoretisk oppgave er at problemstillingen blir belyst fra flere undersøkelser, både fra statistikk, kvalitative studier og oppfølgingsstudier som ser på sammenhengene gjennom flere år. Svakheter ved en teoretisk tilnærming er at det ikke finnes mye forskning fra Norge på dette området. Dokumentasjon som viser en sammenheng mellom vold mot dyr og vold mot mennesker er i all hovedsak britisk eller amerikansk. Likevel er det ikke noe som tilsier at disse undersøkelsene ikke er overførbare til det norske samfunnet. De psykologiske aspektene rundt menneskets aksept for vold kan neppe påstås å være særlig annerledes i Norge enn i Storbritannia og USA. En annen tilsynelatende svakhet er at flere studier er fra 80-tallet. Men her må man også spørre seg om det er noe som skulle tilsi at samfunnet har endret seg på dette punktet de siste 30 årene, samt om forskningen kan være utdatert. Det har vi ingen hold for å kunne si. Når det gjelder vold i nære relasjoner, har det psykologiske aspektet rundt *hvem, hvorfor, og hvordan* neppe endret seg nevneverdig i løpet av mange generasjoner. Det kan være fokuset og samfunnets syn på familievold som har endret seg.

I utgangspunktet hadde vi en teori om at det muligens fantes en sammenheng mellom vold mot dyr og vold mot mennesker. Men vi måtte finne relevant litteratur som kunne belyse dette.

En av fallgruvene ved å velge en teoretisk oppgave med utgangspunkt i en teori, kan være at man kun finner det man leter etter. Som Dalland (2012, s. 226) skriver har man en forforståelse før man setter i gang med oppgaven. Vi lette etter forskning som kunne belyse om det fantes en sammenheng mellom vold mot dyr og vold mot mennesker, men i mindre grad lette vi etter beviser for at det ikke finnes noen sammenheng. Dette har vi hatt i bakhodet og drøftet under arbeidet med denne oppgaven.

3. Dyremishandling

Begrepet dyremishandling er komplekst og blir brukt svært forskjellig. Dyremishandling kan være bevisst, ved at man utøver vold mot dyret. Dette er fysisk mishandling, altså med hensikt om å påføre dyret lidelse. Men begrepet blir også brukt om passive unnløtelser som ofte betegnes som vanskjøtsel. Vanskjøtsel går ut på at man ikke oppfyller dyrets behov for mat, tilsyn, pleie og naturlig stimuli. Et annet ord for dette er omsorgssvikt, som også er betegnelsen som brukes i barnevernet. Omsorgssvikt skjer ofte ikke med hensikt om å skade dyret, men er en konsekvens av lite kunnskap om dyret eller manglende evne til å dekke dyrets behov. Vanskjøtsel av dyr skjer ofte i sammenheng med en trist skjebne, et menneske som ikke lever noe godt liv selv (Larsen, 2002, s. 10). I denne oppgaven legger vi vekt på den første beskrivelsen av begrepet dyremishandling, altså bruk av vold mot et dyr med den hensikt å påføre det lidelse. For å få klarhet i hvordan saker om dyremishandling blir behandlet i dag vil vi nå se litt på lovverket og samarbeidet mellom mattilsyn, dyrevernemnd og politi.

3.1 Lov om dyrevelferd

I 2009 trådte den nye Loven om Dyrevelferd i kraft. Den erstattet Dyrevernloven og ble vesentlig endret. I den nye loven om dyrevelferd er dyrets rettigheter styrket og det har blant annet kommet en egen paragraf med særskilte forbud mot å utøve vold mot dyr:

§ 14. Særskilte forbud

Det er forbudt å:

- a) utøve vold mot dyr,
- b) hensette dyr i hjelpeløs tilstand,
- c) ha seksuell omgang med eller foreta seksuelle handlinger med dyr, og
- d) bruke levende dyr som fôr eller agn.

(Lov om dyrevelferd, 2009).

I lovens § 1 står formålet med loven, som er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr. Dyrevelferdsloven skal forvalte moralen som vi alle lærer fra vi er små. Vi skal behandle kjæledyrene våre med kjærlighet og omsorg, landbrukets dyr skal ha godt stell og villdyr skal sikres overlevelse som art (Larsen, 2002, s. 144).

3.2 Mattilsynet, dyrevernemnda og politiet

Etter dyrevelferdsloven § 30 er det mattilsynet som skal føre tilsyn og fatte vedtak for å oppnå etterlevelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. Det er altså mattilsynet som har ansvaret for å ivareta dyrenes rettigheter og forebygge bruk av vold. Mattilsynet oppnevner dyrevernemnder for å ivareta lekmannsskjønnet i dyrevelferdsarbeidet.

Etter § 32, 5. ledd, skal politiet hjelpe til med gjennomføring av tilsyn og vedtak når tilsynsmyndigheten ber om det. Men politiet har også myndighet til å reagere på brudd på dyrevelferdsloven. I § 32, 2. ledd, står det at politiet etter vedtak kan ta dyr i midlertidig forvaring eller på annen måte sørge for at dyret får nødvendig tilsyn og stell (Lov om dyrevelferd, 2009).

I praksis reagerer politiet svært sjeldent på tilfeller av dyremishandling, sakene som faktisk etterforskes er som oftest anmeldt av mattilsynet (Larsen, 2002). Som regel kontakter politiet dyrevernemnda med den hensikt å overlevere ansvaret og ta seg av oppfølging av dyret.

Larsens forskning på anmeldt dyremishandling i Oslo-området tar for seg de ulike rollene dyrevernemnda og politiet har. Hennes studie av statistikk viser at oppklaring av anmeldt dyremishandling ikke prioriteres særlig høyt av politiet.

Som tidligere beskrevet er det mattilsynet, med dyrevernemnda i første rekke som kontrollerer om dyr i Norge blir behandlet slik dyrevelferdsloven fastsetter. Men også politiet mottar anmeldelser om dyremishandling. Den mest åpenbare forskjellen mellom dyrevernemndas og politiets kontrollpraksis er omfanget av meldinger om dyremishandlinger som mottas. De aller fleste mishandlingsmeldere rapporterer til dyrevernemnda (jf. årsrapporter fra dyrevernemnda i Oslo, Asker og Bærum, s.25). Men selv om det er dyrevernemnda som mottar flest henvendelser er det likevel politiet som mottar anmeldelser for de groveste mishandlingene (Larsen, 2002, s. 70).

Dyrevernemndas plikt kan på mange måter sammenlignes med barnevernets. De plikter å undersøke alle meldinger om mishandling og omsorgssvikt. Derimot samsvarer politiets praksis med et av rettssystemets viktigste prinsipper; rettsikkerhet. Tvilen skal komme tiltalte til gode, ikke offeret. Dette kan være en årsak til at politiet ofte henlegger anmeldte forhold om dyremishandling. En annen viktig forskjell er at politiet har gjerningspersonperspektiv mens dyrevernemnda har offerperspektiv (Larsen, 2002). Dette betyr at dyrevernemnda har fokus på dyret og videre oppfølging av dette, mens politiet har fokus på dyremishandleren og den strafferettslige saksgangen.

4. Vold i nære relasjoner

Som Lagestad (2012) påpeker er vold i nære relasjoner vanskelig å avdekke. Og det skjer ofte at ofre for vold i nære relasjoner ikke ønsker å snakke med politiet. Når politiet rykker ut på såkalt «husbråk» vet de som regel svært lite om hva som har foregått på stedet. «Husbråk» er politiets betegnelse på at det er konflikter i et hjem.

Vold i nære relasjoner er hjemlet i straffelovens § 219. Personkretsen som er beskyttet er barn, stebarn, ektefelle, samboer, partner, noen i husstanden og noen siktede har i sin omsorg.

Handlingsalternativene som nevnes er “true, tvinge, begrense bevegelsesfriheten til, utøve vold mot eller på annen måte krenke, grovt eller gjentatt mishandler” (Straffeloven, 1902). Politidirektoratet (2009, s. 8) definerer lovbrudd etter § 219 som handlinger med hensikt å utøve eller opprettholde makt og kontroll i en familiestruktur. Eksempler på disse makt- og kontrollstrategiene er blant annet knusing av gjenstander, vise våpen, mishandle kjæledyr, true med å begå selvmord, kontrollere handlingene, true med å ta barna, og psykisk mishandling som å snakke nedsettende, ydmyke og gi skyldfølelse (Politidirektoratet 2009, s. 10).

Av lovforarbeidene framkommer det at straffebudets kjerneområde er den vedvarende mishandlingen i det nære forholdet, og særlig tillitsbruddet som lovbruddet representerer. Det som gjør slike saker vanskelig er den psykologiske forbindelsen offeret har til gjerningspersonen (Andersen 2012, s. 4). Dette resulterer ofte i at offeret ikke ønsker å snakke med politiet (Lagestad, 2012).

Voldshjulet er en modell for å forstå hvordan mishandlingen utarter seg i hverdagslivet. Syklusen består av tre faser, og gjentas hvis den ikke stoppes. Fasene er spenningsoppbygging, voldsutbrudd og reparasjonsfase. Den psykiske belastningen er størst i spenningsoppbyggingen, fordi offeret går og venter på voldsutbruddet. Noen ganger utløser offeret neste fase selv med for eksempel å provosere, med den hensikt å få det overstått (Politidirektoratet 2009, s. 9).

En av forfatterne av denne oppgaven hospiterte på et krisesenter i sitt andre studieår. Her beskrives en erfaring fra dette oppholdet som trekkes frem som et eksempel:

«Jeg hospiterte på krisesenteret i tre uker og kom ganske tett innpå menneskene som hadde tilhold der. Det var stort sett kvinner som bodde på senteret, men også en mann. Det var mannens, og hans tre barns historie, som utmerket seg. Den fikk meg til å tenke på muligheten for å skrive om bruk av vold mot dyr som et slags symptom på andre alvorlige forhold i hjemmet. Familien til denne

mannen hadde en hund og en hamster. Han fortalte om systematisk bruk av vold mot disse dyrene utført av konen. Hunden ble straffet, med slag og spark, hvis barna ikke gjorde som moren ville. Det yngste av barna, kun 5-6 år gammelt, fortalte meg at moren en gang hadde holdt hamsteren etter nakken ut av vinduet i 2. etasje og truet med å slippe den om ikke datteren sluttet å gråte. Hunden hadde blitt fysisk mishandlet og ble sulteforet når barna hadde gjort noe moren ikke likte. Det hører til historien at også mannen, samt de tre barna, ble psykisk og fysisk mishandlet av moren.

Da jeg ble fortalt dette tok noen av de andre som bodde på senteret opp temaet og flere kvinner kunne fortelle at mannen de nå hadde gått fra hadde brukt vold mot kjæledyret deres som en del av den psykiske mishandlingen. De sa at dette opplevdes som verre enn å bli slått selv.»

I forbindelse med at straffelovens § 219 ble endret i 2005 er vold i nære relasjoner blitt satt høyere på dagsorden (Andersen, 2012). Det er derfor naturlig å finne ut hvordan man kan avdekke og forebygge denne type kriminalitet. Utfordringen er at bare en brøkdel av mishandling som utøves innenfor husets fire vegger blir oppdaget og anmeldt, noe som følger av den første landsdekkende undersøkelsen om vold i parforhold i Norge (Haaland & Clausen, 2005). Det at vold i nære relasjoner er vanskelig å avdekke er også noe Lagestad (2012) påpeker. Med disse utfordringene blir det derfor viktig å kunne finne andre innganger for politiet i slike hjem. Finner politiet flere innganger, kan flere lovbrudd avdekkes og flere voldshjul stoppes. Og der hvor voldshjulet stoppes er det også mulig å forebygge videre mishandling. Neste kapittel tar for seg hvorvidt dyremishandling er så nært koblet opp mot vold i nære relasjoner at politiet kan avdekke og forebygge familievold ved å ta tak i dyremishandling.

5. Sammenhengen mellom vold mot dyr og vold mot mennesker

For å finne ut om et økt fokus på dyremishandling kan forebygge vold i nære relasjoner må vi se nøyer på faktorene som ligger bak. Det er viktig for å forstå hvem som mishandler og hvilke utfordringer man står ovenfor ved inngripen i familiene.

Brookman m. fl. skriver at dyremishandling i bunn og grunn blir identifisert enten som en «varsellampe» for familievold, eller som en forløper eller risikofaktor for alvorlig voldskriminalitet og antisosial adferd. Videre blir vold mot dyr definert i boken som en av de tidligste symptomene på atferdsforstyrrelse (Brookman m. fl., 2010, s. 492). Vold i nære relasjoner blir enklere å

forebygge når man avdekker flere tilfeller. Hvis man har en inngang i forhold til dyrevern, vil man statistisk sett også avdekke flere forhold, noe som følger av tallene nedenfor. I et lengre tidsperspektiv kan identifisering av antisosial atferd føre til at en tidligere kan sette inn tiltak for å hjelpe vedkommende ut av en spiral av voldsbruk. Vi skal først se nærmere på dyremishandling koblet til vold i nære relasjoner, deretter antisosial atferd.

5.1 Vold i nære relasjoner

Flere forskere belyser hvordan dyr kan bli brukt som et middel for å utøve makt og kontroll over familiemedlemmer. Studier fra Storbritannia og USA viser hvordan menn truer med å skade, drepe eller neglisjere dyret for å få det som de vil. I frykt for hva som ville skje med dyret hvis de brøt ut av parforholdet, ble kvinner værende lenger med den voldelige mannen (Brookman m. fl., 2010, s. 491). En svensk undersøkelse av Holmberg og Enander (2004) fant imidlertid at mishandling av dyr eller barn kan ha en utløsende effekt. Kvinnen kan bestemme seg for å bryte parforholdet nettopp fordi det gjelder noen andre, men det kan også få motsatt effekt slik at hun blir værende.

Det er forsket en del på sammenhengen mellom vold mot dyr og vold mot mennesker. Det finnes ingen tall fra Norge, men den svenske Djurskyddpolisen opplyser i et intervju at i 70 % av tilfellene hvor kvinner mishandles i Sverige, skjer det samme med dyrene (Falch-Nilsen & Kosaka, 2011). En studie fra Storbritannia viser at 83 % av familiene som sosialtjenesten anmeldte for dyremishandling var definert som å være i risikozonen for barnemishandling og andre lovbrudd (Brookman m. fl., 2010, s. 491).

Den kanskje mest oppsiktsvekkende undersøkelsen er av 57 familier tilknyttet barnevernet i New Jersey. Disse hadde hendelser med barnemishandling og alle familiene hadde dyr. I 88 % av familiene hvor barna ble fysisk mishandlet, ble også dyrene mishandlet. I 2/3 av familiene var det den forelderen som mishandlet, som hadde drept eller skadet dyret, og i 1/3 av tilfellene var det barnet som sto for dyremishandlingen (Lockwood & Hodge, 1998, s. 81).

Selv om mange forskere har undersøkt koblingen mellom vold mot dyr og vold mot mennesker, er det kun de senere årene har man begynt å undersøke hvordan mishandling av dyr er relatert til vold i nære relasjoner. Forskning viser hvordan barn som opplever familievold er spesielt sårbare i forhold til å utvikle antisosial atferd (Flynn, 1999, s. 161). En studie fra 2005 fant at barn med antisosial atferd som mishandlet dyr ofte var fra hjem preget av vold og misbruk, og fant dyremishandling i oppfølgingsstudier to til ni år senere (Brookman m. fl., 2010, s. 492). Antisosial atferd kan altså

være et resultat av vold i hjemmet, og på samme måte kan vold i hjemmet være et resultat av antisosial atferd hos den voldelige part.

5.2 Antisosial og voldelig atferd

I Fauske & Øias bok defineres antisosialitet av Pape som et «atferdsmønster preget av destruktivitet, upålitelighet, ulydighet og utagering». Forfatterne henviser også til Olewus' omfattende dokumentasjon på sammenhengen med familieforholdene. Viktige årsaksfaktorer for antisosialitet er uheldige oppdragsstiler, mangel på støtte og nærhet og vanskelige familiesituasjoner (2003, s. 217 og s. 227). Barn som vokser opp i voldelige familier kan kopiere den mishandlingen som er i hjemmet, eller mishandle dyr for å uttrykke følelser som frustrasjon, sinne eller hjelpeløshet (Brookman m. fl., 2010, kap. 25).

Det å utøve vold mot dyr i barndommen kan føre til en større aksept for vold mot kvinner og barn i familien (Flynn, 1999, s. 169). Her refererer Flynn til Owen og Straus, som mener at den sosiale strukturen av barndomsvold - dette inkluderer også vold utøvd av barnet selv - har en kobling til det å senere anerkjenne vold mot mennesker. Fauske & Øia mener at den som mishandles eller utsettes for vold som barn, oftere selv griper til vold som voksen (2003, s. 230).

Felthous og Kellert gjorde i 1998 en undersøkelse på sammenhengen mellom dyremishandling i barndommen og senere aggressivitet som voksen. De fant en betydelig større frekvens av dyremishandling blant aggressive fanger, sammenlignet med ikke-aggressive fanger og ikke-fanger. Hvorvidt de var aggressive eller ikke var basert på deres oppførsel i fengselet, ikke hva de var dømt for. Av de aggressive rapporterte 25 % fem eller flere grusomme handlinger mot dyr. Av de ikke-aggressive var tallet 6 %, og av de ikke-kriminelle var tallet 0 % (Lockwood & Hogde, 1998, s.80).

I 1999 utførte Arluke m.fl. en undersøkelse om dyremishandlere. Disse hadde 5,3 ganger mer sannsynlighet til å ha voldskriminalitet på rullebladet og 3,5 ganger mer sannsynlighet for å bli arrestert for narkotikaforbrytelser og ordensforstyrrelser. Arluke forklarte dette med at dyremishandling bare er et element i fenomenet antisosial og voldelig atferd (Brookman m. fl., 2010, s. 492-493).

En sunn utvikling av empati kan ødelegges ved at en opplever dyremishandling eller vold i familien (Flynn, 1999, s.170). Margaret Mead understreker viktigheten av å lære barn empati, og reagere hvis de bruker vold. Noe av det farligste som kan skje med et barn er at det dreper eller torturerer et dyr og kommer unna med det (Mead, 1998, kap. 1).

Dette er noe også Flynn (1999, s.170-171) poengterer: Siden dyremishandling er å utøve dominans og makt over svakere vesener, vil det å ignorere dette som forelder eller samfunn representere en større aksept for vold mot dyr og mennesker. Kampen mot dyremishandling vil sannsynligvis bidra til å minske toleransen for vold også mot mennesker, og derfor føre til mindre sannsynlighet for vold mot kvinner og barn. I motsatt tilfelle vil da kulturer med mer dyremishandling også ha større aksept for vold mot kvinner og barn. Dette er noe som stemmer med en studie fra 1989. Levinson fant at i samfunn med større grad av dyremishandling var volden i nære relasjoner mer alvorlig. Mønsteret for voldsbruk var altså kulturelt betinget (Brookman m. fl., 2010, s. 491). Hvis dyremishandling blir sett på som uakseptabelt av samfunnet, vil det både ifølge Levinson og Flynn føre til en nedgang i familievolden. Av deres konklusjon finner vi at fokus på dyrevern kan forebygge vold i nære relasjoner.

Før vi går videre og ser på hva som konkret kan settes i verk når politiet avdekker dyremishandling, for å forebygge vold i nære relasjoner, må følgende nevnes: Det å se på verdier i samfunnet for å forklare dyremishandling representerer et annet fokus i forskningen enn grunnen for atferden, nemlig atferden i seg selv. Frasc h mener at dyremishandling er mer enn bare psykologiske defekter eller kontrollbehov i individet selv. Mishandlingen står ikke utelukkende i kontrast til verdier i samfunnet, den reflekterer den moralske standarden i samfunnet (Brookman m. fl., 2010, s. 493). Som et kjent sitat av Gandhi sier: "The greatness of a nation and its moral progress can be judged by the way its animals are treated."

Mye forskning viser altså at det kan være en sammenheng mellom vold mot dyr og vold mot mennesker, og flere forfattere slår dette fast som et faktum. Felthous & Kellert (1998, s. 74-75) tar imidlertid for seg studier som *ikke* viser denne sammenheng, men identifiserer svakheter med hvordan disse studiene er gjennomført. Eksempelvis ble ikke begrepet mishandling definert, dermed kunne det omfatte vanlige handlinger som å drepe fluer eller smekke hunden lett på snuten. I det følgende legger vi til grunn at det er tilstede en sammenheng mellom vold mot dyr og vold mot mennesker.

6. Kriminalitetsforebyggende tiltak

Til nå har vi sett at årsakene til at dyr mishandles er alt annet enn enkle, og at dyremishandling både kan være et tegn på familievold og psykologiske problemer slik som antisosialitet og voldelig atferd. Lockwood og Hodge (1998, s. 81-82) beskriver dette som et innviklet og komplekst nett av

forvirrede relasjoner. Ifølge dem er det sannsynlig at et mishandlet barn er i risikozonen for å bli en voldelig forelder, som igjen vil produsere nok en generasjon av voldelige barn.

Å ta tak i disse problemene er ikke noe politiet klarer alene. Både hvis det er en forelder eller et barn som er mistenkt for å mishandle et dyr, er det høyst sannsynlig at det er flere problemer i familien enn bare dyrehold. Det kan bli aktuelt å samarbeide med både skole, barnevern, psykologer og andre instanser, og det er viktig å koble inn hjelpeapparatet så tidlig som mulig.

Kriminalitetsforebygging vil si at man skal komme i forkant og hindre at noe uønsket skjer (Lie, 2011, s. 21). Politiet har ifølge Lie forskjellige strategier på forebygging, i korte trekk er disse:

- Personorientert kriminalitetsforebygging
- Lokalorientert politiarbeid
- Situasjonell forebygging
- Problemorientert politiarbeid
- Kunnskapsbasert politiarbeid.

Forebygging av vold mot dyr og mennesker vil ikke kunne løses med kun en av disse strategiene.

Vi vil videre i oppgaven argumentere for viktigheten av å sette inn tiltak ut fra forskjellige strategier. Det er nødvendig å sette inn tiltak mot forskjellige målgrupper og ifølge Bjørge (2011, s. 23) «kan de ulike forebyggingsstrategiene deles inn i fire hovedkategorier»:

- **«Forebygging rettet mot hele befolkningsgrupper** eller andre innenfor en bred kategori.» Et eksempel på dette kan være kampanjer for å bedre holdninger overfor dyr.
- **«Forebygging rettet mot avgrensede risikogrupper** som står i fare for å utvikle seg i negativ retning eller mot handlinger som kan representere en fare». Et eksempel på dette kan være rapportering til politiet eller mattilsynet ved mistanke om dyremishandling.
- **«Forebygging rettet mot problemgrupper** og individer som utviser problematferd». Et eksempel på dette kan være en ungdom som mishandler et dyr og et tiltak for å hindre gjentakelse kan være en bekymringssamtale hos politiet.
- **«Forebygging rettet mot ofrene for kriminalitet»**. I denne sammenheng kan et slikt tiltak være å omplassere dyret som utsettes for mishandling for å hindre nye overgrep.

6.1 Kunnskapsbasert politiarbeid

Finstad (sitert i Lie, 2011, s. 324) har sagt at kunnskapsbasert politiarbeid innebærer «at den enkelte politiansatte skal gå vitenskapelig til verks ved å systematisere sine egne erfaringer og ved å forholde seg aktivt til, og anvende, andre typer kunnskap enn sin egen».

Finstads definisjon krever altså at den enkelte politiansatte bruker kunnskap i sin utøvelse av yrket. I politiet i Norge i dag er det mye fokus på vitenskapsbasert kunnskap, det ser man blant annet på måten Politihøgskolen har utviklet seg. Å forebygge kriminalitet og øke folks trygghet er noen av politiets viktigste oppgaver, muligens de aller viktigste. For å kunne gjøre dette på en god måte behøves kunnskap om kriminaliteten og utsattheten for lovbrudd. Kunnskapsbasert politiarbeid har blitt et av de viktigste idealene for dagens politi.

Politiets oppgaver er mange og forebygging av kriminalitet er en av de viktigste oppgavene (Lie, 2011). Dyremishandling er kriminalitet, og det er derfor også politiets ansvar å forebygge dette. Men hvordan skal dette gjøres på en god måte? Ved mistanke om dyremishandling vil forebygging med et personorientert fokus være relevant. Men da kreves det at man har kjennskap til mishandlingen og vet hvem mishandleren er. Ofte er dette uvisst og det antas at mørketallene på bruk av vold mot dyr er høye (Larsen, 2002).

Ettersom forskning viser at dyremishandling henger sammen med familievold, antisosial og voldelig atferd, blir spørsmålet hvordan denne volden best kan forebygges. Lockwood & Hodge (1998, s. 81-82) skriver at et av tiltakene for å forebygge og bekjempe vold mot dyr og vold mot mennesker er kunnskapsdeling. Mennesker som er i posisjoner der de ser disse problemene er nødt til å snakke sammen. Her nevnes blant annet veterinærer, ansatte på krisesentre, politi, barnevern og de som jobber med dyrevelferd. Ofte finner de ut at de jobber med de samme «klientene».

Dyrevernemnda har ikke samme perspektiv i sakene som politiet. En ansatt i dyrevernemnda har heller ikke samme utdanning som en polititjenesteperson. Finstad (2000) skriver om hvordan politiblikket har fokus på det som er galt eller kan være galt. Politiblikket ser altså etter tegn til kriminalitet. Faren med at dyrevernemnda tar hånd om dyremishandlingssaker er at tegn på andre problemer i hjemmet kan bli oversett. Dette omfatter også familievold. Det er ikke gitt at tegnene blir oversett, men politiet har større forutsetning for å gjøre en tilfredsstillende jobb fordi de daglig arbeider med familievoldproblematikken.

På den annen side har politiet dårlig kunnskap om dyrevelferd. Kunnskap om dyremishandling og oppdrag som involverer dyr ikke noe som blir undervist i på Politihøgskolen. Denne kunnskapen er

også fraværende blant mange av dagens ansatte i politiet. En av oss ble i praksisåret flere ganger oppringt av kollegaer som var på et oppdrag som omhandlet dyr hvor de ikke visste hva de skulle gjøre. Lite interesse og manglende kunnskap generelt om dyr blant politiansatte kan i ytterste konsekvens føre til at tilfeller av dyremishandling blir oversett (Larsen, 2002).

6.1.1 Dyrepoliti

Dyrevernemnda er ikke utdannet for å ta seg av tegn på familievold, mens politiet ikke er utdannet for å ta seg av dyrevelferd. Hvordan kan man ta tak i dette problemet? Skal hele politiet kurses eller utdannes for å kunne ta seg av dyremishandlingssaker? Det vil kreve mye ressurser. En måte å jobbe kunnskapsbasert på kan være å opprette en spesialenhet. Altså et dyrepoliti som både har kunnskap om dyrevern samt har politiets trente blikk. Dyrepolitiet kan både ta seg av dyremishandlingssaker og være en ressurs for resten av politi-Norge. Men dette vil selvfølgelig også kreve ressurser. Når forskning viser en høy forekomst av mishandling av dyr i hjem hvor det utøves vold, er det en sammenheng politiet og samfunnet forøvrig har råd til å overse? Hvis vi kan stanse syklusen av vold i flere familier vil vi ha større mulighet til å forebygge at det skjer igjen. På lang sikt kan samfunnsgevinsten av et dyrepoliti bli stor. På den annen side skal politiet være generalister (St.mld. nr. 42 (2004-2005)), og det å opprette en spesialenhet bryter derfor med dette prinsippet. Likevel går vi mot en økende spesialisering, vi har spesialenheter som Økokrim, Kripas, PST, Orgkrim, UEH og mange flere.

Opprettelsen av et dyrepoliti kan føre til at flere varsler om dyremishandling. Både i Sverige og i Nederland har dyrepolitiet et eget nødnummer – 114. For det første gjør det at folk vet hvor de skal henvende seg hvis de mistenker dyremishandling. Det er ikke gitt at Ola Nordmann vet hvem han skal ta kontakt med hvis han mistenker at nabohunden blir slått. For det andre kan det være en mindre barriere å melde fra til dyrepolitiet på eget telefonnummer, enn til politiet. Den ansatte i det nederlandske dyrepolitiet den ene av oss traff, erfarte at det var lettere for naboer å melde fra om dyremishandling enn om andre problemer i hjemmet.

Slik politiet er organisert i dag, har det norske politiet imidlertid ingen spesialenhet som jobber med dyrevernsaker. Politiet er uansett avhengig av å samarbeide med andre aktører for å forebygge kriminalitet. Dette er noe Lie (2011) påpeker. I tilfeller med dyremishandling er det dyrevernemnda som representerer mattilsynet og frivillige organisasjoner som Dyrebeskyttelsen som er viktige samarbeidspartnere. Men for å kunne forebygge og avdekke lovbrudd er det essensielt at publikum bidrar. Politiet og de andre aktørene kan ikke være overalt til enhver tid og er derfor avhengige av at noen varsler når det er mistanke om brudd på dyrevelferdsloven.

6.2 Holdningsskapende arbeid

Dyremishandling bør forebygges blant annet gjennom kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid (Larsen, 2002, s. 98). Lockwood & Hodge (1998, s. 81-82) mener at det må jobbes for å etablere verdier og kunnskap som kan forebygge en destruktiv utvikling hos barn. Dersom det ikke reageres på barns mishandling av dyr kan voldsutøvelsen eskalere. Forfatterne skriver fortrinnsvis om det å gripe inn og korrigere barnet der mishandlingen oppdages, men dette kan ikke politiet gjøre med mindre det oppdages. Man antar at mørketallene på bruk av vold mot dyr er høye (Larsen, 2002), derfor kan det være aktuelt å innprente verdier og kunnskap på andre måter.

Balchen (1998) snakker om holdningsskapende arbeid som en del av det *sosialforebyggende arbeidet*, som har mye til felles med personorientert forebygging. Balchen bruker en annen oppdeling av forebyggingsstrategiene enn det Lie gjør. Denne strategien fokuserer på oppvekstvilkårene til barn og ungdom og har som formål «å redusere risikofaktorer for at de utvikler en antisosial atferd. I tillegg har arbeidet som mål å redusere eller begrense den negative utviklingen til barn og ungdom som allerede har utviklet en antisosial atferd» (Balchen, 1998, s. 105). Balchen redegjør for både offentlige kampanjer, informasjon, rollespill og undervisning på skoler. Sistnevnte har tradisjonelt vært brukt mye i politiets kriminalitetsforebygging mot barn og unge, og er ikke rettet spesifikt mot noen risikogruppe.

Utfordringen med å jobbe med holdningsendring er at holdningsdannelsen er en kompleks prosess. Ifølge kognitiv psykologisk teori dannes holdninger gjennom læring og sosialiseringprosesser. Holdning dannes over tid, og kan være dypt forankret i personligheten (Balchen, 1998, s. 106-111). Det er rettet mye kritikk mot denne type forebyggende arbeid, hovedsakelig på grunn av fravær av evaluering i etterkant, og det blir dermed umulig å måle noen effekt. Etter kampanjer på skoler ble det gjennomført studier, men disse viste ingen målbar effekt av kampanjen, til tross for at mange elever selv mente at holdningene deres ble endret (s. 115).

Holdningskampanjer er et av hovedtiltakene for forebygging av vold i nære relasjoner (Saur m. fl., 2011). «Bryt sirkelen» er en holdningskampanje mot vold i nære relasjoner som setter fokus på hvordan man kan stanse voldshjulet og få hjelp. Kampanjen er et samarbeid mellom Norsk Krisesenterforbund, Reform, Alternativ til vold og Krisesentersekretariatet. Det finnes ingen studier på om folks holdninger er endret etter at kampanjen startet, men «bryt sirkelen» setter utvilsomt fokus på problemet og gir informasjon til befolkningen. Ettersom vold i nære relasjoner har fått økt oppmerksomhet de siste 30 år og samfunnet nå ser på volden som uakseptabel, er det vanskelig å hevde at holdningskampanjer ikke gir noen effekt. Kampanjer inngår som en del av den samlede innsatsen mot kriminaliteten. Det står i rapporten fra KRÅD at «selv om vold i nære relasjoner

fortsatt er tabubelagt, har den økende oppmerksomheten rundt tema trolig bidratt til at flere hendelser i dag blir anmeldt.»

Når det gjelder dyremishandling, er holdningsskapende arbeid i all hovedsak fraværende i Norge. I Storbritannia har ulike organisasjoner og etater som arbeider med dyrevernsamarbeidet om kampanjer for å forebygge dyremishandling. Opplysning på skoler og i lokalmiljøet har hatt som mål å skape ansvarlige eiere og forebygge mishandling. Et av tiltakene har vært opplysningskampanjer i lokalmiljøet om hundevelferd og hvordan ta seg av dyr (Brookman, 2010, s. 495).

På samme måte som vold i nære relasjoner, vil mer fokus på dyrevernsarbeid føre til større bevissthet for alle i samfunnet, og kan gjøre at folk lettere melder fra om forhold som er straffbare. Larsen (2002) uttaler seg slik:

Vanskjøtsel og mishandling av dyr bør i stedet forebygges gjennom kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid, prioritering av tilsynet med dyrehold, og sist, men ikke minst, gjennom en organisering av samfunnet som reduserer sosial isolasjon og styrker den mellommenneskelige kontakt.

(uttalelse avgitt juni 1996 av Rådet for dyreetikk).

6.3 Når dyremishandling oppdages

Begrepet forebygging blir tradisjonelt brukt om det å være i forkant før noe kriminelt skjer. Men forebygging kan også være å sette inn tiltak etter at noe har skjedd for å forebygge en gjentakelse av den kriminelle handlingen (Bjørgero, 2011). Vi ser på forebygging i et helhetlig perspektiv og vil derfor redegjøre for noen tiltak det kan være aktuelt å sette inn *etter* at det har blitt oppdaget, eller at det er mistanke om, at det har blitt utøvd vold mot dyr. En personorientert strategi vil her være naturlig siden vi da har med en bestemt gjerningsperson å gjøre.

Som vi har redegjort for tidligere i oppgaven kan dyremishandling være et symptom på at det begås vold i familien til gjerningspersonen. Det kan enten være ved at dyremishandleren er den som utøver vold mot familien, eller at det er en person som har vært vitne til volden. Som tidligere nevnt er det svært viktig å reagere overfor denne typen kriminalitet siden forskning viser at tilbøyeligheten for å utøve vold også mot mennesker er høyere når noen i barndommen har mishandlet dyr. Personorientert kriminalitetsforebygging tar sikte på å gjøre noe med de bakenforliggende årsakene til at noen begår kriminalitet, for å hindre at lovbrudd blir begått (Lie, 2011, s. 60). Ved oppdagelse av dyremishandling er allerede lovbruddet skjedd, men vi legger fokus

på å forebygge en gjentakelse av handlingen samt å forebygge en eskalering og aksept av at vold er greit.

Som tidligere nevnt er det viktig å reagere ovenfor tilfeller av dyremishandling. Det vil derfor være nødvendig å ha et personorientert fokus når det er mistanke om, eller det er bevist at noen har utøvd vold mot dyr.

Problemene som forårsaker kriminalitet er ofte veldig sammensatte. Skole, helsevesen, barnevern og flere andre aktører vil derfor være viktige samarbeidspartnere for politiet i det kriminalitetsforebyggende arbeidet (Lie, 2011). Ved oppdagelse av et lovbrudd vil det ofte være politiet som initierer at det skal settes inn tiltak.

Et tiltak som kan brukes overfor unge som utøver vold mot dyr og som dermed utviser risikoatferd er bekymringssamtalen. Den brukes blant annet for å kartlegge om det er grunn til bekymring om hvordan ungdommen har det hjemme, og med bakgrunn i vår problemstilling er det derfor naturlig å undersøke om det blir utøvd vold av en forelder.

6.3.1 Bekymringssamtale

Bekymringssamtalen brukes overfor ungdom under 18 år. Den er hjemlet i politiloven § 13 og pålegger den mindreårige og foresatte til å møte til en samtale. Tiltaket brukes som et verktøy for å forebygge ytterligere lovbrudd (Lie, 2011, s. 103). Vi har sett viktigheten av at det reageres overfor denne type oppførsel, da det kan være skadelig å ikke gjøre det siden barnet eller ungdommen da kan tenke at deres handlinger er akseptable. Dette i tillegg til at det kan ødelegge en sunn utvikling av empati (Flynn, 1999). En bekymringssamtale vil derfor markere ovenfor barnet eller ungdommen at denne typen handlinger ikke aksepteres og samtidig kunne ansvarliggjøre foreldrene slik at de følger opp deres barn. Å møte politiet kan gjøre sterkt inntrykk på gjerningspersonen og få denne til å forstå alvoret i den utførte handlingen (Lie, 2011).

Men et personorientert perspektiv kan også ha følger som er lite hensiktsfulle. En bekymringssamtale og oppfølging av en som har mishandlet dyr kan føre til en stempling av personen som dyremishandler. Videre kan dette føre til at personen føler seg stigmatisert, at han oppfatter seg selv som en mishandler og overtar de kjennetegn som følger med denne betegnelsen. Dette kan i ytterste konsekvens føre til en godtagelse av rollen som avviker og det er jo motsatt av hva som er hensikten med å følge personen opp (Hauge, 2007).

6.3.2 Straff som forebygging

I mange tilfeller vil kanskje personen som har utøvd vold mot dyr være over 18 år og i utgangspunktet blir ikke bekymringssamtale brukt i slike tilfeller. Da vil strafferettslig forfølgning i form av bot og fengsel være et tiltak som skal virke avskrekkende mot en gjentakelse av handlingen. Dette er det som kalles individualprevensjon (Lie, 2011). I praksis gis det som oftest bot for dyremishandling (Larsen, 2002) og det kan stilles spørsmål ved om dette har noen forebyggende effekt. Trussel om bøter og fengselsstraff skal virke avskrekkende på befolkningen. Men siden denne typen kriminalitet stort sett foregår i den private sfære er det vanskelig å oppdage at den skjer og den allmennpreventive virkningen straff skal ha kan dermed bli svekket. Det er derfor behov for å øke «faren» for å bli tatt for dette, ved for eksempel et spesialisert dyrepoliti som publikum kan henvende seg til ved mistanke om mishandling.

Et alternativ til bøter og fengselsstraff kan være en betinget dom eller påtaleunntatelse med vilkår. Selv om straffeskyld er bevist kan påtalemyndigheten velge å unnlate å påtale forholdet. Ved betinget påtaleunntatelse kan det gis vilkår som er ment for å bidra til en atferdsendring hos gjerningspersonen (Justis- og beredskapsdepartementet 2010/2011). Et slikt vilkår kan for eksempel være en ruskontrakt, noe som blir mye brukt opp mot ungdom. Et tiltak for å forebygge gjentakende dyremishandling kunne vært et vilkår i påtaleunntatelsen om å måtte delta på et sinnemestringskurs. I tilfeller hvor det også er mistanke om vold i nære relasjoner vil for eksempel kompetanse- og behandlingssenteret Alternativ Til Vold være et sted hvor gjerningspersonen kan søke om eller bli tilbudt hjelp.

Et personorientert perspektiv krever et godt samarbeid mellom flere aktører (Lie, 2011). Som samarbeidspartnere for politiet vil blant mattilsynet, dyrevernemnda, frivillige organisasjoner og barnevernet være viktige i saker som omhandler dyremishandling og eventuelt vold i nære relasjoner.

Avslutning

Det er mye som tyder på at det finnes en sammenheng mellom vold mot dyr og vold mot mennesker. Forskning på temaet viser at når det gjelder familievold kan barna kopiere den voldelige atferden i familien ved å utøve vold mot dyr, eller voksne kan bruke vold eller trusler om vold mot dyret som en maktstrategi. Mishandling av dyr kan også være et tegn på antisosialitet hos barnet, som *kan* utvikle seg til å bli en voldelig forelder. Dette er kunnskap som kan brukes i politiets, og andre aktørers arbeid med å forhindre vold i nære relasjoner.

Vi har tatt for oss tre forskjellige forebyggingsstrategier og konkrete tiltak innenfor disse som kan settes inn for å forebygge denne volden: den personorienterte, den holdningsskapende og den kunnskapsbaserte, herunder spesialisering i form av dyrepoliti. Vi har identifisert og diskutert muligheter og begrensninger knyttet til de ulike tiltakene, blant annet når det gjelder straff, bekymringssamtale og holdningskampanjer. Det er viktig å understreke at dyremishandling og vold i nære relasjoner er noe politiet ikke kan forebygge alene. Det kreves innsats fra flere aktører, og for at innsatsen skal ha best mulig effekt er et godt samarbeid helt vesentlig. Kunnskapsdeling etatene imellom er viktig.

Når vi har kunnskap om at antisosiale barn kan utvikle en voldelig atferd og at voldsutøvelse mot dyr kan eskalere til å gjelde mennesker, er det viktig at de som oppdager det griper inn så tidlig som mulig. Personorienterte tiltak søker å stimulere til en holdningsendring hos gjerningspersonen, men det er også behov for en holdningsendring i befolkningen, noe Rådet for dyreetikk (gjengitt i Larsen, 2002) legger vekt på. Politiet kan som håndhevende makt bidra til å sende et signal om at denne atferden ikke aksepteres ved å straffeforfølge de som mishandler dyr. Holdningskapende arbeid kan også bidra til en økt bevissthet rundt dyremishandling og voldelig atferd, og det kan føre til at flere melder fra.

Vi har sett på muligheten for å opprette et dyrepoliti. Denne spesialenheten kan også gjøre at flere melder fra om dyremishandling. La oss si at politiet får inn en melding om dyremishandling. Dette kan være en inngang i et hjem hvor det er flere problemer til stede. Dersom vold mot et dyr i denne saken henger sammen med et mishandlingsforhold i familierelasjonen, er dette en god mulighet for politiblikket til å få øye på tegn som tyder på familievold. Det er grunn til å tro at ved å gripe inn på et tidlig stadium kan man klare å stanse eller bremse en eskalerende voldelig atferd hos gjerningspersonen. Politiet vil uansett også få en mulighet til å hjelpe mennesker som er i en vanskelig livssituasjon. Som Larsen (2002) påpeker er det i tilfellene hvor omsorgen for dyr svikter ofte også en trist menneskeskjebne, og her kan politiet varsle andre relevante etater, som barnevern eller helsevesen.

Mange av tiltakene vi har tatt for oss har som mål å endre holdninger. Mye tyder på at holdningene rundt aksepten for vold til en viss grad speiler samfunnets moralske standard. De forebyggende tiltakene som er redegjort for i denne oppgaven har potensiale til å stimulere til en holdningsendring i befolkningen når det gjelder vold mot dyr. Men dette er ingen enkel oppgave, det vil kreve tid og ressurser. Det essensielle spørsmålet vi må stille oss er om denne oppgaven er såpass nødvendig at det vil være verdt innsatsen? Vi mener at den er det.

Bibliografi

- Andersen, T. (2012). *Straffeloven § 219 – om vold i nære relasjoner*. Oslo: Politihøgskolen. Upublisert.
- Balchen, P. C. (1998). *Politiets forebyggende arbeid: begrensninger og muligheter*. Nesbru: Vett og viten.
- Bjørgero, T. (2011). *Forebygging av terrorisme og annen kriminalitet*. Oslo: PHS Forskning 2011:1.
- Brookman, F., Maguire, M., Pierpoint, & H., Bennet, T. (2010). *Handbook on crime*. Cullompton: Willan Publishing.
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Dyrevelferdsloven. (2009). *Lov om dyrevelferd av 19. juni 2009 nr. 97*. Hentet 27. februar 2013 fra <http://www.lovdatab.no/all/hl-20090619-097.html>
- Falch-Nilsen, K., & Kosaka, E. Y. (2011, 7. juli). Stockholm satser på dyrepoliti. *NRK*. Hentet fra <http://www.nrk.no/nyheter/verden/1.7702659>
- Fauske, H., & Øia, T. (2003). *Oppvekst i Norge*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Felthous, A. R., & Kellert, S. R. (1998). Childhood cruelty to animals and later aggression against people: A review. I R. Lockwood & F. R. Ascione (Red.), *Cruelty to animals and interpersonal violence – readings in research and application* (s. 69-76). West Lafayette: Purdue University Press.
- Flynn, C. P. (1999). The White Horse Press. *Animal abuse in childhood and later support for interpersonal violence in families*, 7(2), 161-172.
- Haaland, T., Clausen, S.-E., & Schei, B. (2005). *Vold i parforhold – ulike perspektiver*. (NIBR-rapport 03/05). Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.
- Hauge, R. (2007). *Straffeprosessuelle tvangsmidler i et forebyggingsperspektiv*. Oslo: Politihøgskolen. Upublisert.
- Holmberg, C., & Enander, V. (2004). *Varför går hon? Om misshandlade kvinnors uppbrottsprocesser*. Ystad: Kabusa Böcker.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2010-2011) *Endringer i straffeloven*. Prop. 135 L. Hentet 19. april 2013 fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/regpubl/prop/2010-2011/prop-135-l-20102011/9.html?id=649198>
- Kippe, H., & Seiersten, Å. (2004). *Alminnelig strafferett med innføring i spesiell strafferett* (2. utg.). Nesbru: Vett & Viten.
- Lagestad, P. (Red.). (2012). *Kommunikasjon og konflikthåndtering – Publikumsrettet arbeid i et politifaglig perspektiv*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Larsen, G. (2002). *Samfunnets dyrevern - dyras vern mot lidelse?* Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Lie, E. M. (2011). *I forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Lockwood, R., & Ascione, F. R. (Red.). (1998). *Cruelty to animals and interpersonal violence – Readings in research and application*. West Lafayette: Purdue University Press.
- Lockwood, R., & Hogde, G. R. (1998). The tangled web of animal abuse: the links between cruelty to animals and human violence. I R. Lockwood & F. R. Ascione (Red.), *Cruelty to animals and interpersonal violence – readings in research and application* (s. 77-82). West Lafayette: Purdue University Press.
- Mead, M. (1998). Cultural factors in the cause and prevention of pathological homicide. I R. Lockwood & F. R. Ascione (Red.), *Cruelty to animals and interpersonal violence – readings in research and application* (s. 20-31). West Lafayette: Purdue University Press.
- Politidirektoratet (2009). *Politiets arbeid med vold i nære relasjoner*.
- Saur, R., Hustad, A. E., & Heir, T. (2011). *Voldsforebygging i Norge – aktiviteter og tiltak mot vold i nære relasjoner*. (NKVTS-rapport nr. 03/11). Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.
- St.meld. nr. 42 (2004-2005). *Politiets rolle og oppgaver*. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/en/dep/jd/documents-and-publications/reports-to-the-storting-white-papers/reports-to-the-storting/20042005/stmeld-nr-42-2004-2005-/2.html?id=199244>
- Straffeloven. (1902). *Almindelig borgerlig straffelov av 22. mai 1902 nr. 10 med endringer, sist ved lover av 3. september 2010 nr. 52 (i kraft 1. januar 2011)*. Oslo: Cappelen Damm.

Selvvalgt pensum

- Balchen, P. C. (1998). *Politiets forebyggende arbeid: begrensninger og muligheter*. Oslo: Vett og viten. (32 s.)
- Brookman, F., Maguire, M., Pierpoint, & H., Bennet, T. (2010). *Handbook on crime*. Cullompton: Willan Publishing. (27 s.)
- Flynn, C. P. (1999). The White Horse Press. *Animal abuse in childhood and later support for interpersonal violence in families*, 7(2), 161-172. (11 s.)
- Larsen, G. (2002). *Samfunnets dyrevern – dyras vern mot lidelse?* Oslo: Gyldendal Akademisk. (86 s.)
- Lockwood, R., & Ascione, F. R. (1998). *Cruelty to animals and interpersonal violence – Readings in research and application*. West Lafayette: Purdue University Press. (121 s.)
- Til sammen: 277 s.